

Zorginstituut Nederland

Eerlijk (ver)delen in de zorg: de juiste zorg in het verzekerde pakket

Dr Lonneke Timmers, apotheker
Secretaris WAR
07-04-2022
Masterclass NieuweZorg

Kiezen voor houdbare zorg (WRR 2021)

- Financiële, personele en maatschappelijke houdbaarheid staat onder druk
- Doelmatigheid en meer personeel geen duurzame oplossingen

“Groeï van zorg weloverwogen begrenzen door beter kiezen”

Rapport

Kiezen voor houdbare zorg

Mensen, middelen en
maatschappelijk draagvlak

WRR

Conclusie 1

Drie houdbaarheden (financieel, personeel, maatschappelijk) onder druk.

Conclusie 3

Groei van zorg weloverwogen begrenzen door beter kiezen.

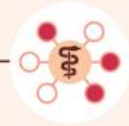
Conclusie 2

Doelmatigheid en (meer) personeel geen duurzame oplossingen.

Pijler 1

Versterk het maatschappelijk draagvlak voor scherpere keuzes.

Aanbeveling 1

Bereid de samenleving voor op schaarste in de zorg en de noodzaak tot keuzes.

Aanbeveling 2

Ontwikkel een langetermijnvisie op de ouderenzorg, jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg.

Aanbeveling 3

Zorg ervoor dat de burger zijn stem kan laten horen, bijvoorbeeld via een burgerplatform.

Pijler 2

Maak scherpere politieke keuzes voor houdbare zorg.

Aanbeveling 4

Maak politieke keuzes vanuit de drie dimensies van houdbaarheid en gericht op de lange termijn - evalueer tijdig maar voorkom bestuurlijk ongeduld.

Aanbeveling 5

Versterk de grip van de politiek op de collectieve zorg-uitgaven door een begrotings-systeem als in andere publieke sectoren.

Aanbeveling 6

Accepteer niet dat kwaliteit en toegankelijkheid in kwetsbare delen van de zorg beneden de norm vallen. Schat vooraf effecten van nieuw beleid in.

Aanbeveling 7

Zet op een meer verplichtende manier en vanuit verschillende beleids-terreinen in op brede gezondheid en preventie.

Aanbeveling 8

Maak een brede politieke afweging over fiscale maatregelen, balans thuis-werk, en gerichte werving van zorgpersoneel uit het buitenland.

Pijler 3

Versterk het uitvoerend vermogen om beter te kiezen over de zorg.

Aanbeveling 9

Verbreed het pakketbeheer: toets niet alleen geneesmiddelen op (kosten)effectiviteit maar ook andere vormen van zorg.

Aanbeveling 10

Baken in het pakketbeheer de rollen van zorginkopers, politiek en toezichhouders helder af.

Aanbeveling 11

Onderzoek de kosteneffectiviteit van bestaande zorg in alle sectoren en stop met vergoeden van niet-passende zorg.

Aanbeveling 12

Beleg de eindverantwoordelijkheid voor het systematisch ontwikkelen, bijeenbrengen en ontsluiten van uitkomstdata bij één organisatie.

Coalitieakkoord

Maatschappelijke opgaven centraal

- Houdbaarheid in verband met schaarste financiën en arbeid
- Focus op gezondheid in plaats van ziekte
- Verkleinen sociaal-economische gezondheidsverschillen

Passende Zorg is de norm

- “Zorg is bewezen effectief en we voorkomen overbehandeling;
- We verbeteren en verbreden de toets op het basispakket op basis van een kader voor passende zorg;
- We stellen de toezichthouders en uitvoerders in staat hier adequaat op te sturen.”

Inhoudsopgave

- Passende Zorg
- Taken van het ZIN binnen Nederlands stelsel
- Inzoomen op pakketbeheer taak
- Enkele casussen (wel niet vergoeden)
- Beoordelingscriteria en proces
- Uitdagingen en voorbeelden
- Conclusies en toekomst

Passende zorg

Zorginstituut & Nza (2020)

Passende zorg is zorg die van waarde is voor de gezondheid en het functioneren van het individu, tegen een redelijke prijs.

-> gelijkgerichtheid

**Samenwerken aan
passende zorg:**
de toekomst is nú

Actieplan voor het behoud van goede
en toegankelijke gezondheidszorg

Zorginstituut Nederland

Nederlandse
Zorgautoriteit

Principes passende zorg

Waarde-gedreven

Voor de **patiënt relevante uitkomsten**, gedeeld door de kosten

Effectief o.b.v. SW&P. Als bewijs ontbreekt, bouwen we het op of stoppen we

Doelmatige inzet van middelen, mensen, materialen

Samen met en rondom patiënt

Samen beslissen, functioneringsvraag patiënt staat centraal

Meenemen **sociale context** van patiënt

Multidisciplinair kijken naar functioneringsvraag

Juiste zorg op de juiste plek

Voorkomen: (duurdere) zorg voorkomen

Verplaatsen: zorg rondom de patiënt organiseren

Vervangen: zorg slim en bijvoorbeeld digitaal bieden

Gezondheid i.p.v. ziekte

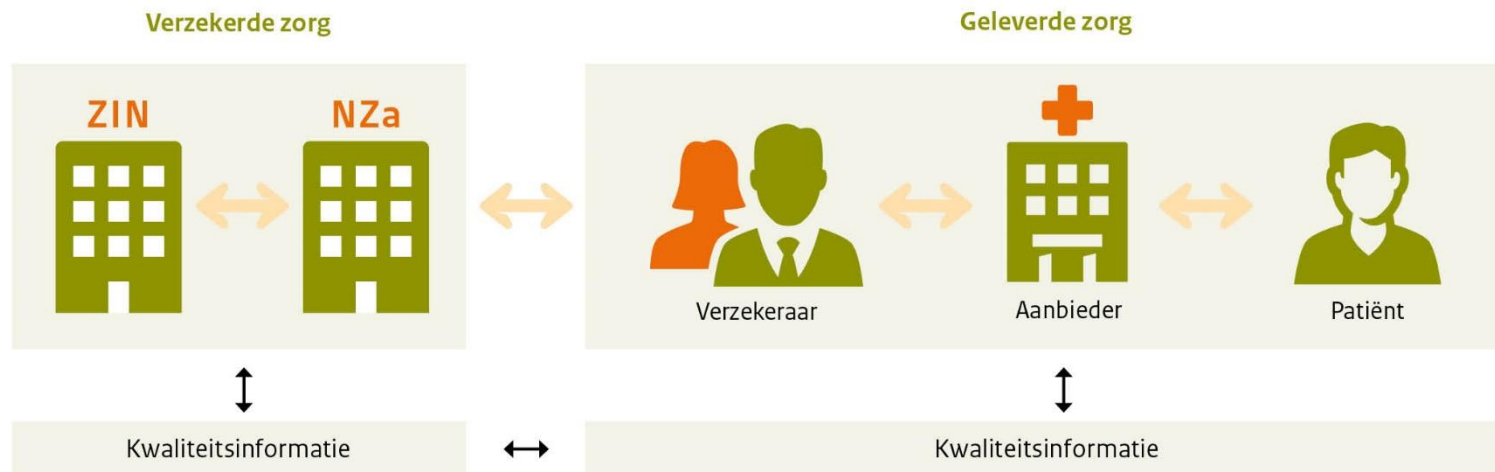
Gezonde bevolking: *health in all policies*

Positieve gezondheid: focus op de eigen ervaren gezondheid en functioneren

Preventie: ziekte en zwaardere zorg voorkomen

Passende Zorg, een lerend netwerk

Zorginstituut Nederland

- Zelfstandig bestuursorgaan (zoals de NZa)
- Taken:
 - Basispakketbeheer (adviseren, duiden)
 - Kwaliteitsbevordering (richtlijnen, indicatoren, zorgstandaarden)
 - Fondsbeheer (risicoverevening)
- Gevraagd en ongevraagd adviseren aan VWS en partijen in de zorg
- In samenwerking met alle partijen in de zorg

Keuzes noodzakelijk

Pakketbeheer: samenstellen pakket goede verzekerde zorg

- Pakketbeheer van Zorginstituut Nederland
 - het doen van (cyclische) pakketuitspraken,
 - het maken van afspraken over gepast gebruik,
 - het bevorderen van de kwaliteit van zorg,
 - het stoppen met zorg die geen meerwaarde heeft en
 - het genereren, verzamelen, gebruiken en kenbaar maken van de informatie die daarvoor nodig is.

Wat zit er in het basispakket?

Zorgverzekeringswet (Zvw): genezen (CURE)

- Geneeskundige zorg, waaronder de integrale eerstelijnszorg zoals huisartsen en verloskundigen plegen te bieden;
- Mondzorg;
- Farmaceutische zorg;
- Hulpmiddelenzorg;
- Verpleging;
- Verzorging, waaronder de kraamzorg;
- Verblijf;
- Vervoer

Wet Langdurige zorg (Wlz): behandelen (CARE)

- Zorg voor kwetsbare groepen (24/7 behoefte aan zorg)

Uitgaven zorgverzekeringswet (euro's)

Kosten	2020
Huisartsenzorg	3.947.803.620
Farmaceutische zorg	4.991.981.903
Verpleging en verzorging	3.497.046.432
Mondzorg	786.257.588
Verloskundige zorg	346.162.723
Medisch specialistische zorg	24.749.801.788
Paramedische zorg	839.057.006
Hulpmiddelenzorg	1.697.400.941
Ziekenvervoer	796.584.078
Geneeskundige Geestelijke Gezondheidszorg	4.214.859.308
Geriatrische revalidatiezorg	1.052.233.430
Kraamzorg	318.473.337
Diverse overige kosten	313.262.733
Grensoverschrijdende zorg	344.097.323
Kwaliteitsgelden	34.583.129
Totaal	47.929.605.339

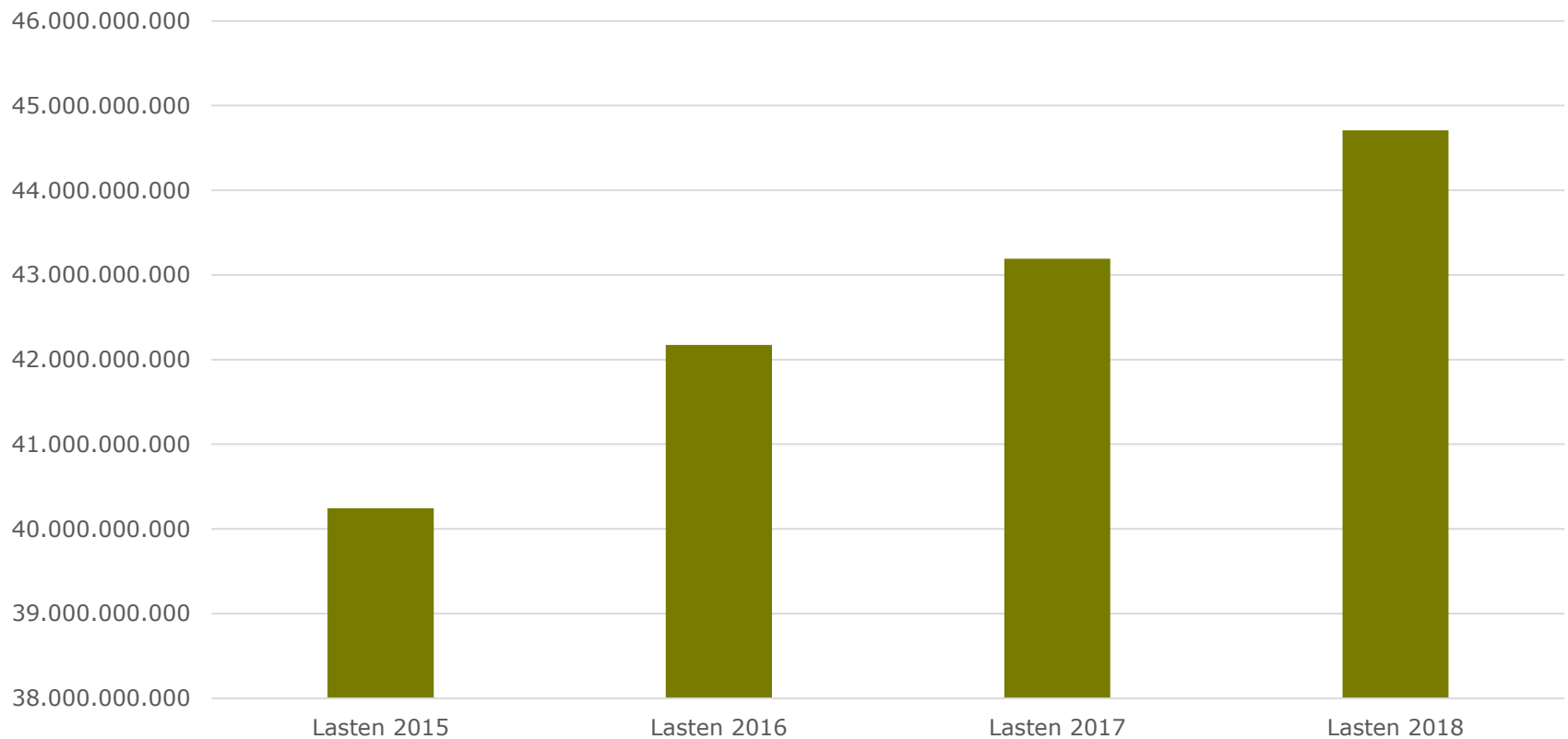
Uitgaven WLZ 2020 (euro's)

Onderdeel	Kosten 2020
.	
<u>Verblijf</u>	13.999.884.069
<u>Modulair pakket thuis</u>	802.308.973
<u>Volledig pakket thuis</u>	611.700.719
Niet toewijsbaar aan leveringsvorm	4.268.299
Overige zorgkosten	182.470.365
Persoonsgebonden budget	1.801.849.943
Verschilpost *	n.v.t.
Totaal	17.402.482.368

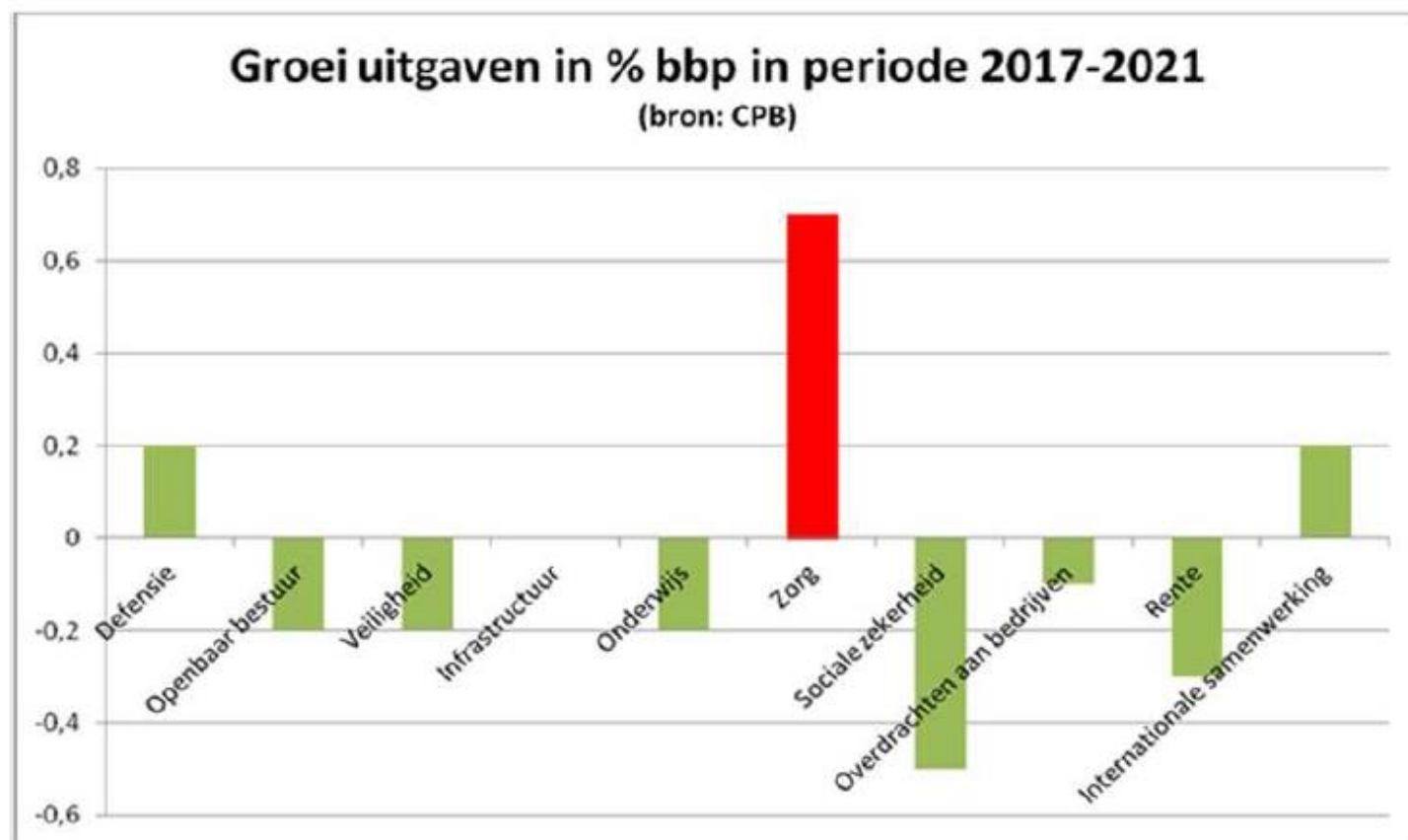

Uitgaven ZVW (euro's)

Totaal

Verdringt zorg andere publieke prioriteiten?

Vrij Nederland

Er is eigenlijk maar één monster van weleer dat onder controle lijkt, maar dat in de CPB-raming weer de kop opsteekt. En dat is het gedrocht van de woekerende collectieve zorgkosten.

Begroting 2021

Uitgaven

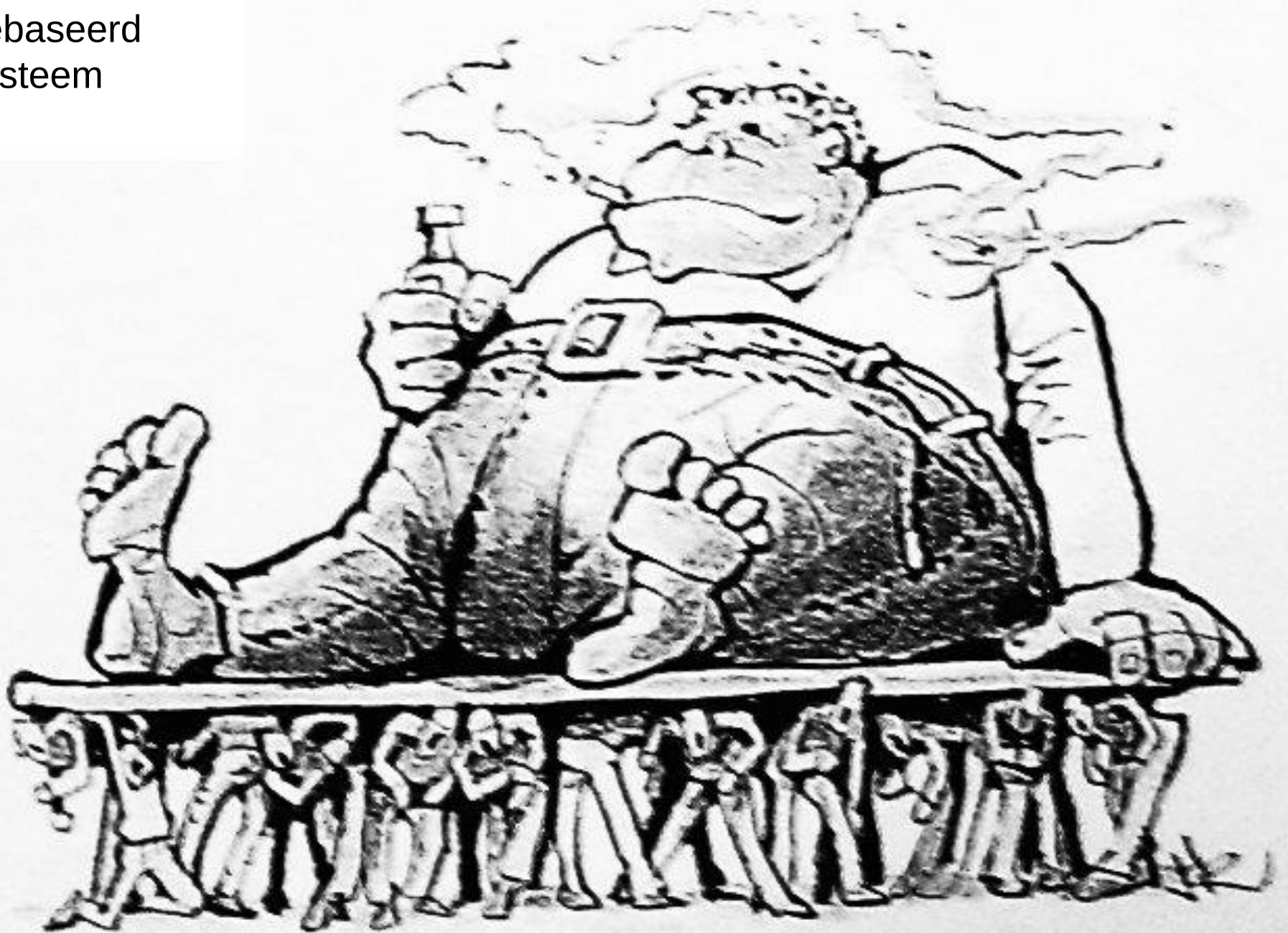
€ 336,6 miljard ←

Bron: ministerie van Financiën

Bedragen in miljarden euro

Op solidariteit
gebaseerd
systeem

Keuzes maken i.v.m. verdringing

Zvw-aanspraken gesloten systeem

Gesloten systeem voor zaken die een risico vormen voor het systeem

- Positieve lijst met wat wel wordt vergoed
- Extramurale geneesmiddelen
- Geneesmiddelen ziekenhuisbudget met hoog macrobudget worden in de sluis geplaatst
- fysiotherapie

Zorgverzekeringswet aanspraken: open systeem

Open systeem
(basispakket grotendeels open)

- Grotendeels open systeem, bijvoorbeeld ziekenhuiszorg care
- Risicogericht pakketbeheer
- Negatieve lijst: lijst van wat niet wordt vergoed bijv:
 - IVF > 3 attempts
 - Geneesmiddelen met een groot macrobudget (tijdelijk in de sluis)
 - Cosmetische chirurgie

Doel pakketbeheer: rechtvaardige verdeling van middelen

Wat is rechtvaardig?

Zoveel mogelijk gezondheidswinst voor opgebrachte premies?

Of ongelijkheid in gezondheid tussen mensen verkleinen?

Of voorrang geven aan behandeling van “ergste” aandoeningen?

Intermezzo, wat vinden jullie? ...

In het basispakket?
Met welke argumentatie?

Alternatieve geneeswijze

Paramedische herstelzorg COVID-19

Vraag: aanspraak voor paramedische zorg in de Zvw noodzakelijk zijn om de juiste (na)zorg op de juiste plek te bieden aan patiënten, die herstellen van Covid-19.

- Versnelde procedure
- De wetenschappelijke onderbouwing van de effectiviteit en kosteneffectiviteit van zorg bij Covid-19 is nog onvoldoende, omdat er nog geen wetenschappelijke literatuur beschikbaar is over paramedische (na)zorg- bij patiënten met COVID-19.
- Advies is daarom gebaseerd op evidence over paramedische (na)zorg in de eerste lijn bij aandoeningen met vergelijkbare verschijnselen en de mening/advies van experts en wetenschappelijke verenigingen.
- Tijdelijk toegelaten onder voorwaarden

Da Vinci Operatierobot

'SMA-medicijn Zolgensma kan in basispakket als het de helft goedkoper wordt'

Nieuws 07-05-2021 [Print dit artikel](#)

'Duurste medicijn ter wereld' voorlopig niet vergoed

NIEUWS

Nederland zet de deur op een kier voor het duurste medicijn ooit: 1 miljoen euro per patiënt

Een nieuw, genetisch medicijn tegen de dodelijke spierziekte SMA mag in Nederland bijna een miljoen euro per patiënt gaan kosten. Dat is de helft van wat de farmaceut vraagt, maar daarmee zou het medicijn Zolgensma nog altijd het duurste geneesmiddel op de Nederlandse markt worden.

Ellen de Visser 7 mei 2021, 5:00

Menu **nrc**

Advies: neem 'duurste medicijn ooit' pas op in basispakket als prijs halveert

Zolgensma Het Zorginstituut adviseert minister Van Ark vrijdag om het „duurste medicijn ter wereld” Zolgensma, dat lijkt te werken tegen een zeldzame spierziekte, nog niet in het basispakket op te nemen.

Thomas Borst 7 mei 2021 om 8:18 Leestijd 1 minuut

Vergoeding basisverzekering Nederland

Pakketcriteria:

1. Noodzakelijkheid
2. Effectiviteit -> Stand van de Wetenschap en Praktijk
3. Kosteneffectiviteit
4. Uitvoerbaarheid

Voor het bepalen van 'de stand van de wetenschap en praktijk' gaan wij na of het behandelbeleid (diagnostiek, behandeling), gelet op de gunstige en de ongunstige gevolgen ervan (bijwerkingen, veiligheid), leidt tot relevante (meer)waarde voor de patiënt in vergelijking met de standaardbehandeling of gebruikelijke behandeling.

Hoe is de zorg in de wet omschreven?

Open systeem (grootste deel)

Gesloten systeem (kleinste deel)

Noodzakelijk te verzekeren

- * Ziektelast
- * Kans op een gebeurtenis en de mogelijke (financiële) gevolgen
 - Kunnen we de behoefte aan een interventie voorzien?
 - Is het gebruikelijke zorg?
 - Kunnen mensen het zelf betalen?
 - Leidt een interventie tot besparingen elders?
 - Risico op moral hazard?

Voorbeeld: stoppen met roken, anticonceptie, zelfzorgmiddelen

(Relatieve) effectiviteit

Relatieve effectiviteit

Voor het bepalen van 'de stand van de wetenschap en praktijk' gaan wij na of het behandelbeleid (diagnostiek, behandeling), gelet op de gunstige en de ongunstige gevolgen ervan (bijwerkingen, veiligheid), leidt tot relevante (meer)waarde voor de patiënt in vergelijking met de standaardbehandeling of gebruikelijke behandeling. Anders gezegd: vinden wij de 'netto toevoeging' van de te beoordelen interventie in vergelijking met de al bestaande zorg een gewenste, relevante toevoeging en groot genoeg, en hebben wij er voldoende vertrouwen in dat deze toevoeging ook daadwerkelijk optreedt? Het gaat ons dus om de zogenoemde relatieve effectiviteit van een interventie.³

Het komt erop neer dat wij - om een standpunt te kunnen innemen over de effectiviteit van een interventie - een vergelijking maken. Om die vergelijking te kunnen maken bepalen wij per te beoordelen interventie:

- Met welke interventie vergelijken wij de te beoordelen interventie?
- Op welke doelgroep richt de interventie zich?
- Welke uitkomsten vinden wij cruciaal/belangrijk en betrekken wij in de vergelijking?
- Vinden wij de uitkomst van de vergelijking (het relatieve effect) groot genoeg (m.a.w. is de uitkomst klinisch relevant)?

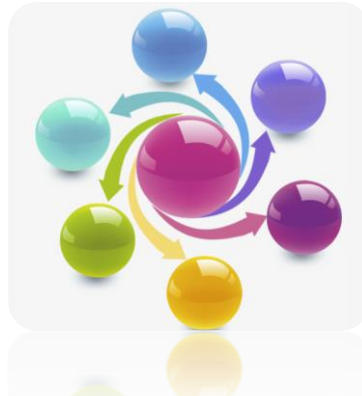
Op basis hiervan - en afhankelijk van de vraag of wij voldoende vertrouwen in de uitkomst van de vergelijking kunnen hebben - trekken wij een conclusie.

Wetenschappelijke onderbouwing

Gerandomiseerd
vergelijkend onderzoek

Niet-gerandomiseerd
vergelijkend of observationeel
onderzoek

Onderzoek naar
mechanisme

Ander
Onderzoek

Onzekerheid over (relatieve) effectiviteit

GRADE systematiek: kwaliteit evidence per relevante uitkomstmaat

- 5 factoren die de kwaliteit van de evidence kunnen verlagen:
 - Studiebeperkingen (risk of bias)
 - Inconsistentie (variatie tussen studies)
 - Indirectheid (onderzoeksvraag wijkt af van PICO)
 - Imprecisie (significant maar ook klinisch relevant?)
 - Publicatiebias
- 3 factoren die de kwaliteit kunnen verhogen:
 - Groot effect (zoals $RR > 2$ of $< 0,5$)
 - Dosis-responsrelatie (causaliteit)
 - Plausibele confounding (die leidt tot onderschatting effect)

Therapeutische waarde

Voldoet aan de Stand van de Wetenschap en Praktijk

Meerwaarde: betere werkzaamheid of minder bijwerkingen

Gelijke waarde: gunstige en ongunstige effecten vergelijkbaar

Voldoet niet aan de Stand van de Wetenschap en Praktijk

- geringere werkzaamheid of meer bijwerkingen
- onvoldoende gegevens

Kosten spelen geen rol bij vaststellen therapeutische waarde

Kosteneffectiviteit: één van de vier pakketcriteria

Afweging

Effecten

QALY

- kwaliteit van leven
- levensduur

Kosten

Euro

ICER

Incrementele Kosteffectiviteitsratio, verhouding tussen de incrementele kosten en incrementele effecten van een interventie en de standaardbehandeling.

Kosteneffectiviteit

Balans tussen (extra) kosten t.o.v. de gezondheidswinst

$$\begin{array}{l} \text{Teller} \\ \text{Kosten nieuwe behandeling} \end{array} \text{ minus } \begin{array}{l} \text{Kosten bestaande behandeling} \end{array} \\ \hline \begin{array}{l} \text{Noemer} \\ \text{Effecten nieuwe behandeling} \end{array} \text{ minus } \begin{array}{l} \text{Effecten bestaande behandeling} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Incrementele kosteneffectiviteitsratio (IKER) of ICER =} \\ \text{kosten per gewonnen levensjaar in goede kwaliteit (€/QALY)} \end{array}$$

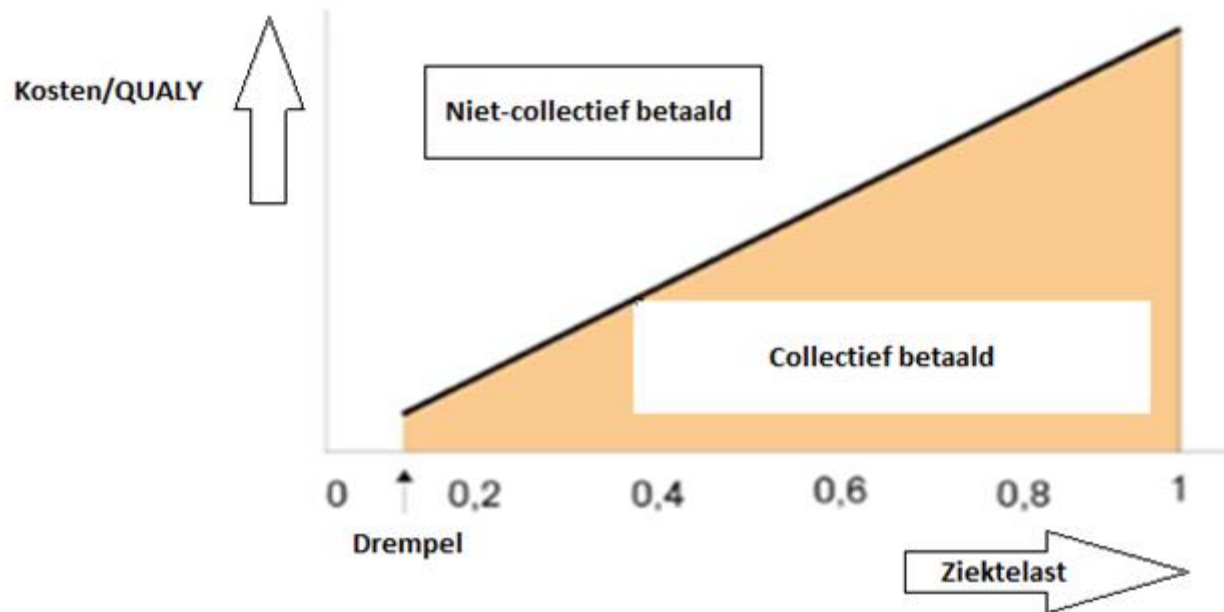
Wanneer is een interventie te duur?

Willingness to pay

Kosten-effectiviteit - Drempel?

RVZ: Zinnige en duurzame zorg, 2006

Referentiewaarden kosteneffectiviteit

- Referentiewaarden waarbij ziektelast een rol speelt

Ziektelast	Maximale meerkosten (€) per QALY
Van 0,1 tot en met 0,4	Tot € 20.000 per QALY
Vanaf 0,41 tot en met 0,7	Tot € 50.000 per QALY
Vanaf 0,71 tot en met 1,0	Tot € 80.000 per QALY

- Getoetst bij geneesmiddelen die aan de sluiscriteria voldoen
- Rol bij niet-geneesmiddelen?
- Bij geneesmiddelen ook cost-based argumenten en totale BI

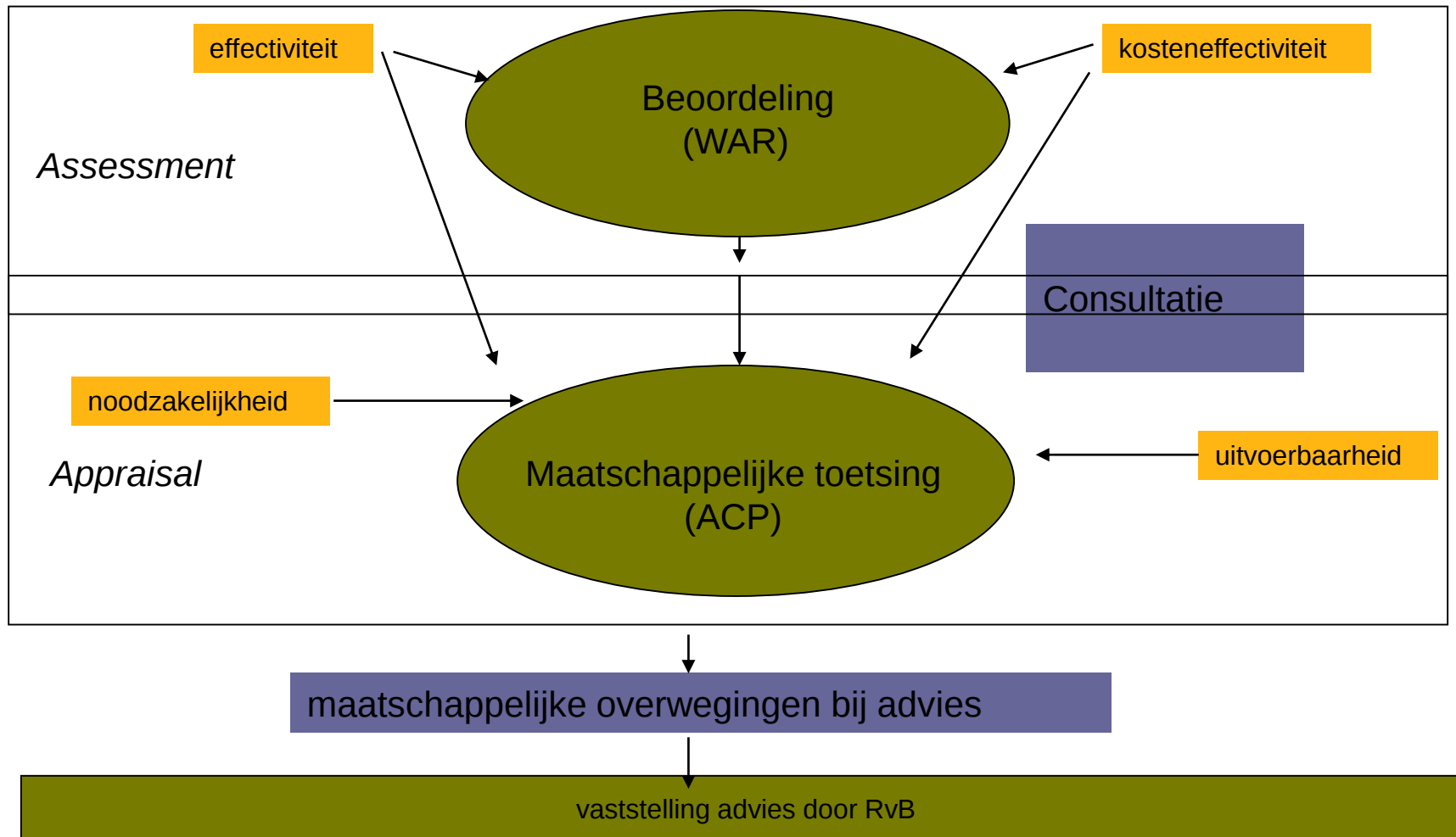

Kosteneffectiviteit geen ja/nee vergoedingsbeslissing

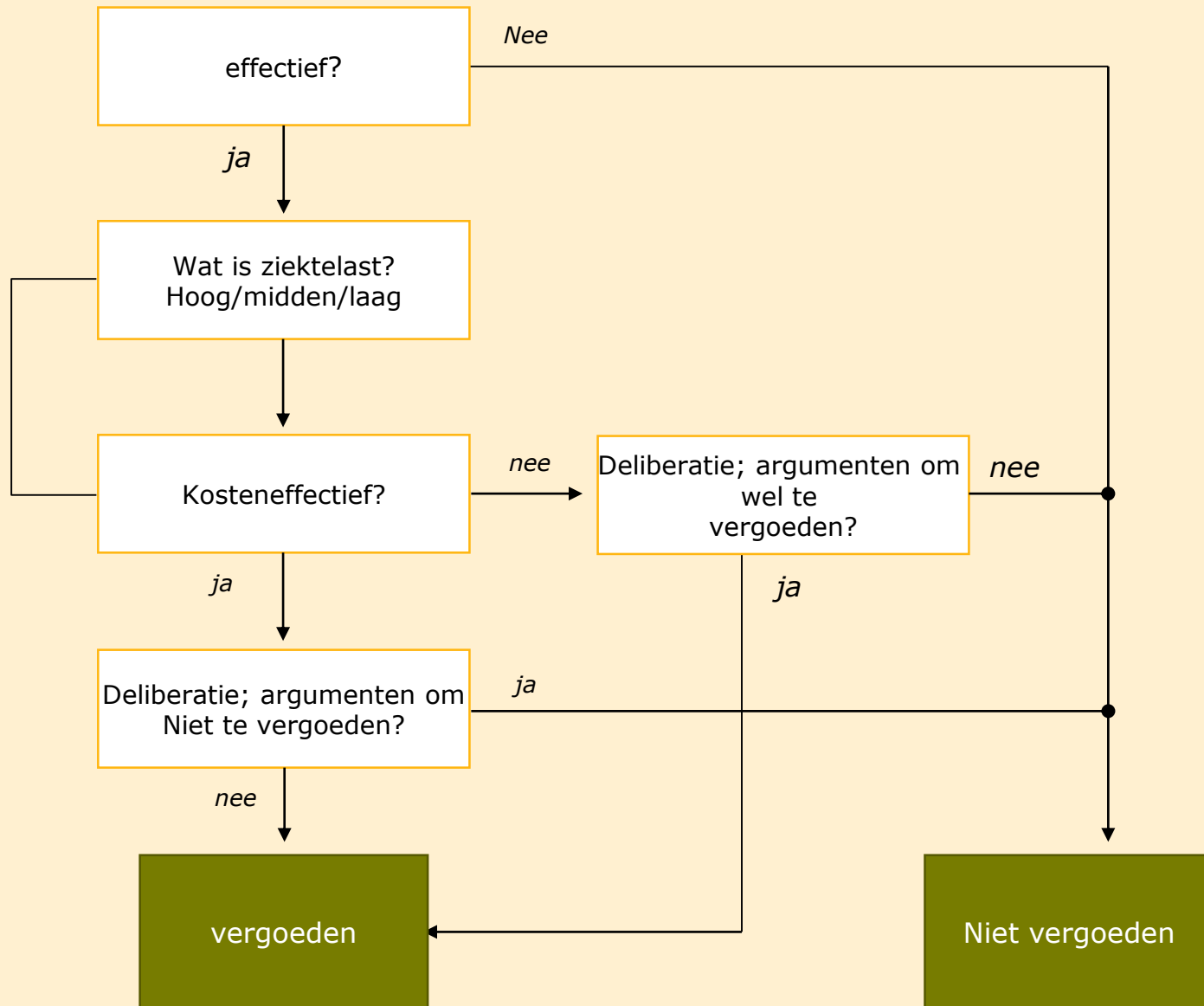
Er geldt een referentiewaarde vanwege:

- de aanwezigheid van andere argumenten dan kosteneffectiviteit (bv zeldzaamheid van de aandoening, afname risico voor anderen).
- de pogingen om strategisch gedrag van zorgaanbieders te vermijden,
- het ontbreken van een normatief kader.
- Start punt voor een betere ICER
- Verhogen van de effectiviteit: welke patiënten profiteren het meest? start en stop criteria
- Reduceren van kosten: onderhandel over lagere prijzen
- Of beiden!

Scoping

besluitvormingsproces

Burgerforum
Keuzes in de zorg
16 criteria
geïdentificeerd

<https://www.radboudumc.nl/projecten/burgerforum>

Burgerforum: Implicaties voor beleid

- Gebruik deze 16 criteria bij de beoordelingen
 - Grotendeels vergelijk met de pakketcriteria van het Zorginstituut
 - verschillen in bijvoorbeeld gebruik leeftijd, levensstijl
- Goede deliberatie is belangrijk net als transparante rapporten
- Betrek burgers regelmatig bij discussie over vergoedingen (verschillende mogelijkheden)